

Sammanfattande planeringsstrategi, Lilla Edets kommun

Framtagen av: Maria Wagerland

Datum: 2023-11-16

Version: 1.0

LILLA EDETS
KOMMUN

Sammanfattning

En planeringsstrategirapport (*Tyréns, 2023*) har tagits fram som ett led i att uppfylla en ändring i plan- och bygglagen. Ändringen som trädde i kraft år 2020 innebär att alla kommuner ska ta fram en planeringsstrategi för sin översiktliga planering senast 2 år efter val. Rapporten redovisar en grundlig genomgång av de frågor som en planeringsstrategi ska innehålla, vilket är en redogörelse och ställningstagande till ändrade planeringsförutsättningar, en bedömning om gällande översiktsplans aktualitet samt förslag till fortsatt arbete för den översiktliga strategiska planeringen. Rapporten tjänar som underlag till denna sammanfattande planeringsstrategi.

En planeringsstrategi kan beskrivas som ett dokument som ligger till grund för kommunfullmäktiges beslut om aktualitetsbedömning av den befintliga översiktsplanen, och där kommunen tar ställning till ett fortsatt arbete med översiktlig planering. En planeringsstrategi syftar också till att bidra till en mer kontinuerlig planering där översiktsplanen hålls aktuell och framåtsyftande.

Förändrade planeringsförutsättningar

Ett antal förändringar i lagstiftning, nya nationella och regionala mål och program har tillkommit sedan förra aktualitetsprövningen av översiktsplanen, liksom nya kommunala planeringsunderlag. Även mellankommunala frågor och ett antal statliga och allmänna intressen har reviderats.

Översiktsplanens aktualitet

Utifrån slutsatser i den aktualitetsbedömning som gjorts inom ramen för framarbetad planeringsstrategi har behovet av att ta fram en ny översiktsplan konstaterats. Översiktsplanen har inte fullt ut fungerat vägledande och eller inte baserats på aktuella kunskapsunderlag i flera frågor, vilket pekar på att denna inte är aktuell. Vidare har översiktsplanen inte fungerat tillfredsställande som styrverktyg för tillkommande bebyggelse under de senaste åren. Detta då övervägande delen tillkommit utanför tätbebyggt område till skillnad från vad aktuell översiktsplan anger. Den nu gällande översiktsplanen bedöms fortsatt kunna vara vägledande fram till dess att kommunen har en ny översiktsplan på plats. Till den översiktliga planeringen hör även den fördjupade översiktsplanen för Lödöse som dock bedöms som fortsatt aktuell förutsatt att en del kommunövergripande planeringsunderlag tas fram inom arbetet med framtagande av en översiktsplan.

Förslag till fortsatt arbete

Utifrån slutsatser från aktualitetsbedömning identifierades under processens gång ett antal behov i den översiktliga planeringen, det vill säga behov av kunskap, ställningstaganden och kompletterande underlag. Till översiktsplanen ska också en strategisk miljöbedömning göras enligt Miljöbalkens 6. Kap. Denna kan med fördel vidgas till en hållbarhetsbedömning och utgå från Agenda 2030. Inom ramen för översiktsplanarbetet bör man också tänka in dialog och förankring med invånare och verksamheter i Lilla Edets kommun. I det inledande arbetet med översiktsplanen bör de föreslagna frågorna och utredningarna, samt form och utrymme för dialog och förankring, prioriteras utifrån tidsram och budget.

I denna sammanfattande planeringsstrategi har rapportens viktigaste delar lyfts in som ett eget dokument.

Inledning

Genom ändringar i plan- och bygglagen som trädde i kraft 2020 så ska alla kommuner ta fram en planeringsstrategi för sin översiktliga planering senast 2 år efter val.

Planeringsstrategin är det dokument som ligger till underlag för kommunfullmäktiges beslut om aktualitet av de dokument som rör den befintliga översiktliga planeringen, och där man tar ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen, se avsnitten nedan för en sammanfattning av de bedömningarna.

Lilla Edets kommuns översiktsplaner består av den kommunomfattande *Översiktsplan för Lilla Edets kommun*, antagen 2012, samt *Fördjupad översiktsplan för Lödöse*, antagen 2014. De båda aktualitetsprövades 2018.

En planeringsstrategirapport har tagits fram (Tyréns, 2023) på uppdrag av kommunens planerings- och exploateringsenhet. Den har tagits fram utifrån genomgång av nya planeringsunderlag, intervjuer med tjänstepersoner samt en kvantitativ uppföljning av tillkommande bebyggelse. Processen har också omfattat en workshop med politiker och tjänstepersoner för att diskutera och förankra resultaten samt behoven framåt. I denna sammanfattande planeringsstrategi redovisas rapportens viktigaste delar.

Förändrade planeringsförutsättningar

Ett antal *förändringar i lagstiftning* har tillkommit sedan översiktsplanen antogs, samt efter att den aktualitetsprövats, exempelvis plan- och bygglagen, lagen om bostadsförsörjningsansvar, miljöbalken, FN:s barnkonvention, lagen om allmänna vattentjänster, samt föreskrifter om avfallshantering. De ändringar i lagstiftningen som främst bedöms påverka aktualiteten är de förändringar i plan- och bygglagen som rör att kommunen ska redovisa sin syn på klimatrelaterade risker för skador på den byggda miljön, samt kopplingen till lagen om det kommunala bostadsförsörjningsansvaret.

Ett stort antal *nationella och internationella mål* och strategier har tillkommit sedan översiktsplanen antogs, samt efter att den aktualitetsprövats, exempelvis Agenda 2030, klimatpolitiskt ramverk, gestaltad livsmiljö, folkhälsopolitiskt ramverk samt regionala friluftsmål. Nya internationella och nationella mål bedöms inte göra planen omedelbart inaktuell, dock är det större skiftningar i den nationella politiken som bör ges avtryck även i den kommunala planeringen. Vissa av dem omhändertas oavsett i efterföljande planering, medan andra ges bättre förutsättningar att tas vidare genom att vara utpekade i översiktsplanen.

Även *regionala planer, mål och program* har tillkommit sedan översiktsplanen antogs och senast aktualitetsprövades. Det handlar bland annat om regionala miljömål, regionalt program om förorenade områden, regional handlingsplan för friluftslivet och regional utvecklingsstrategi.

Vad gäller *mellankommunala frågor* är kraftledningsdragningen i gällande översiktsplan inte längre aktuell. Även vattenfrågor och slussarna i Trollhättan har länsstyrelsen bedömt som viktiga frågor.

Ett antal *statliga och allmänna intressen* har reviderats sedan översiktsplanen antogs, så som revideringar av ett antal riksintressen, miljökvalitetsnormer, bostadsförsörjning, klimatrelaterade risker för den byggda miljön, jordbruksmark, naturreservat samt utvidgat strandskydd. Flera av de nya eller förändrade statliga och allmänna intressena påverkar översiktsplanens aktualitet.

Vad gäller *kommunala planeringsunderlag* har kommungränsen delvis ändrats där en del har övergått till Ale kommun, en trafikplan har antagits och det finns underlag inom folkhälsoarbetet. Det pågående arbetet med ny energiplan och klimatstrategi, samt nya riktlinjer för bostadsförsörjningen bedöms kunna påverka översiktsplanens aktualitet och bör omhändertas vid eventuellt framtagande av en ny översiktsplan. Pågående arbete med Agenda 2030 samt ny vision bör tas vidare in i ett nytt översiktsplanearbete.

Vad gäller uppföljning av *översiktsplanens tillämpning* visar att bebyggelseutvecklingen inte helt varit i enlighet med intentionerna i översiktsplanen.

Aktualitet

Ett stort antal planeringsförutsättningar har ändrats sedan översiktsplanen antogs, varav flera påverkar översiktsplanens aktualitet.

Utifrån den uppföljning som gjorts av såväl tillämpning som användning av översiktsplanen kan konstateras att översiktsplanen inte fullt ut fungerar vägledande och inte heller baseras på aktuella kunskapsunderlag i flera frågor, vilket antyder att översiktsplanen inte är aktuell.

Baserat på ovan görs bedömningen att kommunen bör påbörja arbetet med en ny översiktsplan. Gällande översiktsplan bedöms kunna fungera vägledande till dess att en ny översiktsplan finns på plats.

Den fördjupade översiktsplanen för Lödöse bedöms fortsatt som aktuell, under förutsättning att en del kommunövergripande planeringsunderlag som tas fram inom ramen för översiktsplanen kan användas även i fortsatt planering i Lödöse.

Fortsatt översiktsplanearbete

Utifrån slutsatser i den aktualitetsbedömning som gjorts inom ramen för denna planeringsstrategi har behovet av att ta fram en ny översiktsplan konstaterats. Det konstaterades relativt tidigt under processen, och fokus har därefter legat på att identifiera viktiga frågor att adressera i fortsatt översiktsplaneprocess.

En övergripande rekommendation inför att starta upp arbetet med en ny översiktsplan är att inleda med ett målbildsarbete. Då uppföljning av tillämpning av översiktsplanen visat att den inte fungerat vägledande för bebyggelse i tätort respektive landsbygd, kan en viktig fråga att fånga redan i inledningen av arbetet, vara att undersöka synen på det.

Då det var länge sedan en översiktsplan togs fram i kommunen kan det vara klokt att inleda arbetet med en gemensam kunskapsuppbyggnadsprocess kring vad en översiktsplan kan och bör vara och innehålla för att ha en gemensam grund att stå på i det fortsatta arbetet.

Utifrån slutsatser från aktualitetsbedömning identifierades under processens gång ett antal behov i den översiktliga planeringen, det vill säga behov av kunskap/ställningstaganden/kompletterande underlag. Dessa förankrades, diskuterades och gavs möjlighet till inspel inför prioritering under den workshop som ägde rum med politiker och tjänstepersoner i kommunen.

Viktiga frågor för översiktsplanarbetet är exempelvis:

- Vision och Agenda 2030
- Riktlinjer för utveckling av tätorter och landsbygd
- Jordbruksmark
- Gestaltad livsmiljö, kulturmiljö och grönstruktur
- Riksintressen
- Klimatrelaterade risker, ras, skred
- Planeringsunderlag vatten (MKN, dagvatten-skyfallshantering. VA-försörjning mm)
- Mellankommunala intressen
- m.m.

Rapporten (Tyréns 2023) redovisar respektive fråga/behov mer fördjupat och syftet var att prioritera identifierade behov/frågeställningar och hitta sätt att adressera många frågor utan att nödvändigtvis göra egna utredningar för respektive fråga. Det blir till hjälp för arbetet med översiktsplanens inledande skede att ha en förteckning över prioriterade underlag/behov som kan behöva tas fram eller inarbetas i översiktsplanen.

Rekommendationer i tidigare aktualitetsprövning har varit att göra fördjupningar och tillägg till översiktsplanen. Rekommendationen i denna planeringsstrategi är istället att försöka få in frågorna i översiktsplanen för att inte behöva invänta fler tunga och tidskrävande processer. Översiktsplanen kan också redovisa olika områden med olika detaljeringsgrad, vilket kan tillämpas i stället för exempelvis en fördjupad översiktsplan.

Till översiktsplanen ska också en strategisk miljöbedömning göras enligt Miljöbalkens 6. Kap. Denna kan med fördel vidgas till en hållbarhetsbedömning och utgå från Agenda 2030. Inom ramen för översiktsplanarbetet bör man också tänka in dialog och förankring med invånare och verksamma i Lilla Edets kommun.

I det inledande arbetet med översiktsplanen bör föreslagna frågor och utredningar, samt form och utrymme för dialog och förankring, prioriteras utifrån tidsram och budget.

LILLA EDETS
KOMMUN

Sektor Samhälle
Planerings- och exploateringsenheten
Sammanfattande planeringsstrategi

Bilaga

Rapport Planeringsstrategi översiktsplanering, Lilla Edets kommun, slutrapport. Tyréns AB, 2023-10-23.